

Vergaderjaar 2013–2014

21 501-32

Landbouw- en Visserijraad

Nr. 803

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 september 2014

Met deze brief informeer ik u over de uitkomsten van de extra Landbouw- en Visserijraad die plaatsvond op 5 september jl. in Brussel. Het enige punt op de agenda van deze Raad betrof een gedachtewisseling over het Russische importverbod op EU-landbouwproducten. Tevens informeer ik u over de door de Europese Commissie getroffen interventie maatregelen voor zuivel en de Nederlandse implementatie daarvan. Tot slot ga ik, zoals ook door het lid Dikkers verzocht op 11 september jl. in op de opschorting van de buitengewone steunmaatregelen voor groenten en fruit.

Russisch verbod op de invoer van EU-landbouwproducten
(gedachtewisseling)

De Raad is teleurstellend verlopen. Zo heeft de Raad geen Raadsconclusies aangenomen, ondanks nadrukkelijk verzoek. Ik heb mijn verbazing daarover uitgesproken. Bovendien hebben de Europese Commissie en het voorzitterschap van de Raad niet inhoudelijk gereageerd op de vele vragen en inhoudelijke voorstellen die de verschillende lidstaten waaronder Nederland hebben aangedragen. Deze vragen heb ik opnieuw aan de Europese Commissie voorgelegd.

Gevolgen boycot

Commissaris Ciolos̄ gaf aan dat het Russisch importverbod een groot effect heeft op de Europese landbouw- en voedselsector. Zo is 29% van de export van groenten en fruit, 33% van de export van kaas en 28% van de export van boter getroffen door het importverbod. Veel lidstaten, waaronder Nederland, hebben de door de Commissaris aangegeven negatieve gevolgen van het Russische importverbod onderschreven en deden een oproep tot versterking van de solidariteit tussen de getroffen lidstaten en sectoren en het maatregelenpakket te versterken en te verbreden.

Steunmaatregelen groenten & fruit

Commissaris Ciolos̄ meldde verschillende maatregelen te hebben genomen, waaronder buitengewone steunmaatregelen op basis van de Gemeenschappelijke Marktordening groenten en fruit (Kamerstuk 21 501-32, nr. 799). Tevens heeft de Europese Commissie met ingang van 22 augustus een interventieregeling opengesteld voor perziken en nectarines. Hiervoor heeft de Europese Commissie een bedrag van 33 miljoen euro beschikbaar gesteld, waarvan 30 miljoen euro voor het uit de markt nemen van perziken en nectarines en 3 miljoen euro voor extra promotie van deze producten.

Met vele lidstaten heb ik ook de Europese Commissie bedankt voor de door haar getoonde daadkracht en de vastgestelde maatregelen en aangegeven tevreden te zijn over de steunmaatregelen voor groenten en fruit. Tegelijkertijd heb ik wel mijn zorgen uitgesproken over het beschikbare budget en de hoogte van de vergoeding, die lager ligt dan ten tijde van de EHEC-crisis. Tijdens de EHEC-crisis was er een cumulatie mogelijk van de buitengewone maatregelen met de vergoeding op basis van de Gemeenschappelijke Marktordening. Ik heb de Europese Commissie verzocht om opnieuw hogere vergoedingen en cumulatie mogelijk te maken.

Ook andere lidstaten hebben aangedrongen op hogere vergoedingen voor de groenten en fruit sector. Enkele lidstaten hebben ook gepleit voor een ophoging van het bestaande beschikbare budget van 125 miljoen euro dat voor de marktmaatregel groenten en fruit beschikbaar is gesteld door de Europese Commissie. Enkele lidstaten zijn het niet eens met het onderscheid in vergoedingen tussen producenten die zijn aangesloten bij een producentenorganisatie en degenen die dat niet zijn.

Steunmaatregelen zuivel

De Europese Commissie heeft ook interventie maatregelen voor zuivel gepresenteerd. Het gaat om:

- het openen van de particuliere opslag van magere melkpoeder en boter;
- ondersteuning van de kaasmarkt middels het openen van de particuliere opslag voor kaas;
- het verlengen van de openbare interventie-aankoopperiode voor boter en magere melkpoeder tot en met 31 december 2014.

Ik heb aangegeven tevreden te zijn met de interventie maatregelen voor zuivel. Ook heb ik het voorstel gedaan om de vetcorrectie aan te passen, zodat dit kan dienen als ondersteunende maatregel voor de getroffen zuivelsector. Ik zal hier op blijven aandringen. Andere lidstaten hebben bij Europese Commissie aangedrongen op een verhoging van het beschikbare budget voor de schoolfruit- en schoolmelkregeling.

Promotieregeling

Naast deze marktmaatregelen heeft Commissaris Ciolos̄ 30 miljoen euro extra beschikbaar gesteld voor de promotieregeling onder het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Hiermee komt totaal 60 miljoen euro beschikbaar voor de promotieregeling onder het GLB in 2015. Daarmee is, inclusief 50% cofinanciering, in 2015 120 miljoen euro in totaal beschikbaar voor promotie van EU-landbouwproducten. De aanvragen hiervoor kunnen tot 30 september a.s. bij de Europese Commissie worden ingediend.

Dit extra budget voor de promotieregeling heb ik, net als de collega's van de meeste lidstaten, ondersteund. Hoewel ik normaal gesproken promotie geen Europese taak vind maar een zaak van de sector zelf, rechtvaardigt deze uitzonderlijke situatie extra promotiemaatregelen.

Alternatieve afzetmarkten

Commissaris Ciolos̄ gaf aan dat hij een taskforce op EU-niveau heeft ingesteld om alternatieve afzetmarkten te vinden voor de producten die door de Russische boycot zijn getroffen. De Europese Commissie zal zich inspannen om veterinaire en fytosanitaire handelsbarrières bij derde landen op te heffen middels handelsakkoorden en het verkrijgen van veterinaire en fytosanitaire markttoegang voor EU-landbouwproducten.

Ik heb, net als collega's van enkele andere lidstaten, deze lijn ondersteund. Nederland heeft daartoe, zoals ik u heb medegedeeld, een taskforce van overheid en bedrijfsleven opgericht (Kamerstuk 21 501-32, nr. 799).

Andere maatregelen

Commissaris Ciolos̄ heeft aangegeven dat de Europese Commissie de markt- en prijsontwikkelingen in andere getroffen sectoren nauw blijft volgen. Zo nodig is de Europese Commissie bereid aanvullende maatregelen te nemen. Hij gaf aan dat de maatregelen gericht zullen worden ingezet.

Ik ondersteun deze monitoringsinspanningen, evenals de meeste andere lidstaten. Ik hecht eraan dat de Europese Commissie de situatie in onder meer de varkens- en pluimveesector goed blijft monitoren en zo nodig de bestaande maatregelen uitbreidt. Ik heb tezamen met collega's van enkele andere lidstaten daarnaast aandacht gevraagd voor de visserijsector. De Russische boycot van visproducten zet ook die prijzen onder druk. Enkele lidstaten maakten zich vooral zorgen over het importverbod voor makreel. De Europese Commissie bestudeert momenteel de situatie met de vissector en volgt de prijsontwikkeling. Commissaris Damanaki heeft na de Raad aangegeven voor ondersteuning van de visserijsector te denken aan financiële maatregelen binnen bestaande kaders en het doorschuiven van quota naar volgend jaar.

Verder heb ik mij, zoals ik in het debat met uw Kamer op 2 september jl. heb toegezegd, sterk gemaakt voor een uitzondering op de mededingingsregels. Tijdens een high level bijeenkomst op 14 augustus jl. hebben veel lidstaten aangedrongen op vrijstellingen van de mededingingswetgeving, zoals een tijdelijke vrijstelling van het kartelverbod. Ik heb de Europese Commissie dan ook tijdens de Raad nadrukkelijk verzocht deze vrijstellingen te verlenen.

Financiering

Commissaris Ciolos̄ gaf tenslotte aan dat de tot nu toe genomen maatregelen gefinancierd worden uit (de onderuitputting van) de fondsen onder het GLB. Mocht er meer budget benodigd zijn, dan zal nader bezien worden waar deze gelden vandaan zullen komen.

Enkele lidstaten waren van mening dat de bestaande maatregelen niet voldoende zijn en dat er meer budget benodigd is. Zij riepen op de budgetten buiten het GLB-budget aan te wenden voor deze crisis. Ik ben, net als enkele collega's van andere lidstaten, van mening dat de financiën voor de maatregelen die getroffen moeten worden als gevolg van het importverbod van Rusland op EU-landbouwproducten moeten worden

gevonden binnen de daarvoor bestaande budgetten van het GLB zoals overeengekomen binnen het Meerjarig Financieel Kader.

Ook riepen enkele lidstaten op om exportrestitutie in te zetten voor de EU-landbouwproducten die getroffen zijn door het Russische importverbod. Ik ben hier geen voorstander van. Ook de Europese Commissie toonde zich zeer kritisch over deze mogelijkheid. Exportrestituties verstoren de markten in derde landen.

Interventiemaatregelen zuivel

Op 2 september jongstleden heeft de Europese Commissie in een beheerscomité en een expertcomité conceptverordeningen gepresenteerd met betrekking tot de hierboven al genoemde steunmaatregelen voor zuivel. Deelname aan deze interventieregelingen is vrijwillig en de interventiemaatregelen worden voor 100% door de EU gefinancierd.

De verordeningen (uitvoeringshandelingen) die particuliere opslag voor boter en magere melkpoeder openstellen, alsmede de verordeningen (gedelegeerde handelingen) die particuliere opslag van kaas en de verlenging van de interventie-aankoopperiode voor openbare opslag van boter en magere melkpoeder openstellen, zijn op 5 september jl. door de Europese Commissie gepubliceerd.

Openbare opslag van boter en magere melkpoeder is een bestaande maatregel en stond al open. De interventie aankoopperiode is verlengd tot en met 31 december 2014. Bij een openbare opslag van producten worden producten aangekocht. In eerste instantie op basis van reeds vastgestelde interventieprijs, vervolgens op basis van inschrijvingen. De producten worden tijdelijk opgeslagen en na verloop van tijd weer op de markt gebracht. Momenteel liggen de marktprijzen nog boven het interventieniveau.

Particuliere opslag van boter, van magere melkpoeder en van kaas zijn regelingen waarbij door natuurlijke of rechtspersonen met Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) contracten kunnen worden afgesloten om de producten tijdelijk uit de markt te nemen en voor eigen rekening en risico op te slaan in opslagpanden. Er wordt een vergoeding gegeven voor het tijdelijk opslaan en de producten blijven eigendom van de contractant. Deze regelingen zijn tot en met 31 december 2014 opgesteld.

De particuliere opslag voor kaas is een nieuwe regeling. De in het kader van Verordening (EU) nr. 1308/2013 beschikbare marktinterventiemaatregelen voor kaas zijn beperkt tot kaas met een geografische aanduiding en blijken niet te volstaan voor de recent ontstane situatie. Met het oog op de operationele en administratieve efficiëntie is nu voor alle soorten kaas één enkele steunregeling opgesteld voor particuliere opslag. Daarbij is verse kaas uitgesloten, aangezien deze niet geschikt is voor opslag. De tijdelijke regeling betreft een maximumhoeveelheid van 155.000 ton EU-breed.

Het openstellen van de particuliere opslag voor boter alsmede het verlengen van de interventie-aankoopperiode vereisen geen wijzigingen van de nationale interventieregeling.

Omdat particuliere opslag voor magere melkpoeder en de particuliere opslag voor kaas nieuwe maatregelen zijn, vergen deze maatregelen wel nieuwe regelgeving. Hiertoe heb ik de nationale regeling interventie gewijzigd en deze is op vrijdag 12 september jl. in de Staatscourant

gepubliceerd. De gewijzigde regeling treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van de Staatscourant, werkt terug tot en met 8 september 2014 en vervalt met ingang van 31 december 2014. Met het openstellen van deze regelingen wordt nu de mogelijkheid geboden om producten tijdelijk van de markt te nemen en wordt het bedrijfsleven tijd geboden om alternatieve afzetmarkten te zoeken.

Groen oogsten/niet oogsten

Vrijdag 12 september jl. is ook het besluit gepubliceerd waarmee voor alle relevante groente- en fruitsoorten de hectarebedragen zijn vastgesteld. Daarnaast zijn in bovengenoemde regeling in het kader van de zuivelmaatregelen percelen met jonge aanplant van appels en peren alsnog uitgesloten van steun voor groen oogsten en niet oogsten. Dit is noodzakelijk omdat jonge aanplant voor een te geringe productie zorgt. Hier is bij de vaststelling van de hectarebedragen voor appels en peren al rekening mee gehouden.

Opschorting buitengewone steunmaatregelen groenten en fruit

Inmiddels is duidelijk geworden dat de Europese Commissie de buitengewone steunmaatregelen voor groenten en fruit opgeschort heeft in verband met onrealistisch hoge claims door enkele lidstaten. Ik keur eventueel frauduleus handelen uiteraard af. Dit is strijdig met de solidariteit die juist nu zo belangrijk is, en het is terecht dat de Europese Commissie hier tegen optreedt. De Nederlandse telers mogen hier niet de dupe van worden. Daarom heb ik de Europese Commissie al in Raads-kader aangegeven dat het noodzakelijk is dat te voorkomen. Ik heb ook de Europese Commissie verzocht om in ieder geval de meldingen die tussen 4 en 10 september jl. zijn ontvangen alsnog te vergoeden, aangezien hiervoor op het moment van aanmelding nog niet bekend was dat het fonds gesloten werd.

Meldingen kunnen nog steeds bij RVO.nl worden ingediend vooruitlopend op een oplossing, maar deze kunnen gezien het besluit van de Europese Commissie momenteel niet aan de Europese Commissie worden doorgeleid voor vergoeding vanuit het noodfonds. De komende week heb ik verder contact met Commissaris Cioloş om deze en andere zaken, waaronder ontheffing van de mededingingsregels, te bespreken. Als het noodfonds gesloten blijft, kunnen telers die lid zijn van een producentenorganisatie (PO) nog aanspraak maken op het reguliere fonds (50% in plaats van 75% financiering vanuit de EU) uit het operationeel programma van de PO's. Voor niet-PO-leden is dit echter niet mogelijk, waardoor het in mijn ogen noodzakelijk is dat het noodfonds weer wordt opengesteld.

Vervolg

Het Italiaanse voorzitterschap heeft aangegeven tijdens de informele Landbouw- en Visserijraad van 28–30 september aanstaande verder te spreken over het Russische importverbod van EU-landbouwproducten. Wanneer daarover meer informatie bekend is, zal ik u daarover informeren.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
S.A.M. Dijkema